

משך חכמה

פרשת ראה, פרשת מאכלות האסורות פסקאות לז - מה
מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק
בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם
עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל
תשפ"ב, גליון מס' תקא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

פרשת מאכלות האסורים

דברים יד, ג-כא (ג) לא תאכל כל תועבה: (ד) זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים ושה עזים: (ה) אינל וצבי ויחמור ואקו ודישון ותאו וזמר: (ו) וכל בהמה מפרסת פרסה ושתעת שסע שתי פרסות מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו: (ז) אף את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה השסועה את הגמל ואת הארנבת ואת השפן פי מעלה גרה המה ופרסה לא הפריסו טמאים הם לקם: (ח) ואת החזיר כי מפרס פרסה הוא ולא גרה טמא הוא לקם מבשרם לא תאכלו ובנבלתם לא תגעו: (ט) את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת תאכלו: (י) וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת לא תאכלו טמא הוא לקם: (יא) כל צפור טהרה תאכלו: (יב) וזה אשר לא תאכלו מהם הנשר והפרס והעזנייה: (יג) והראה ואת האיה והדיה למינה: (יד) ואת כל ערב למינו: (טו) ואת בת היענה ואת התחמס ואת השחף ואת הנץ למינהו: (טז) את הכוס ואת הינשוף והתנשמת: (יז) והקאת ואת הרחמה ואת השלד: (יח) והחסידה והאנפה למינה והדוכיפת והעטלף: (יט) וכל שרץ העוף טמא הוא לקם לא יאכלו: (כ) כל עוף טהור תאכלו: (כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכר לגר כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו:

פסקאות: לז - מה

[לז]

יד, ג) לא תאכל כל תועבה:

הטעם שכתוב בלשון יחיד, "לא תאכל" כל נבילה

יד, ג) לא תאכל כל תועבה¹. ספרי (פסקא צט), רבי אליעזר אומר, מנין לצורם אוזן בכור ואכל ממנו שעובר בלא תעשה כו'. יעויין בתוספות בכורות (לד, א ד"ה ומי) דמן התורה אסור עד שילד לו מום אחר, ודיקו מהא דכל אכילת טמאים כתוב בלשון רבים, לבד זה כתוב בלשון יחיד, דמום שנופל בבכור או על ידי עובד גילולים שלא לדעת ישראל, שרי לאכילה, רק כי נעשה על ידי ישראל אסור [ועיין (תוס') חולין קטו, א ד"ה כל שתיעבתי לך] וזהו כעין קנס, הואיל ועשה מום בהקדש, וזה שייך למקנס לאותו ישראל שעבר והטיל בו המום, אבל לישראל אחר, אמאי אסור, וצריך לומר דכל ישראל חשובים כאיש אחד, וכלליות האומה כחד חשיבא [עיין ירושלמי נדרים פרק ט הלכה ד], ולכן כתוב לא תאכל בלשון יחיד, דכל האומה כאחד חשיבא. ודו"ק².

[לח]

[ובירושלמי נדרים ט, ד איתא, דכל ישראל בני אב אחד, וזה ספר תולדות אדם הוא כלל יותר גדול מאהבת לרעך כמון]. וכל זה דקדק רבי אליעזר מהדקדוק הנראה לעיל, מדוע כתוב בלשון יחיד, לא תאכל כל תועבה, ללמד שטעם האיסור הוא כי כל ישראל איש אחד, ולכן נאסר כולם, דלולי זה היה נאסר רק למטיל מום, שמע מינא דמדובר באיסור של הטלת מום. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

² תמצית דבריו: הטעם שכתוב בלשון יחיד, "לא תאכל" כל נבילה, כיון דהכתוב בא לאסור אכילת בכור שישראל צרם את אזנו. שאע"פ שבעל מום הוא, מכל מקום, קנסה תורה. והיה ראוי לקנוס רק לצורם, אלא שאסרה תורה לכל ישראל, כיון שכל האומה הישראלית נחשבת לאחד, לכן כתוב בלשון יחיד.

[לח]

¹ [לז] (דברים יד, ג) "לא תאכל כל תועבה" ע"כ. ויש לדקדק, מדוע כל פרשת מאכלות אסורים כתובה בלשון רבים, מלבד פסוק זה שכתוב בלשון יחיד. אבל הביאור בזה, דהנה תניא בספרי (דברים פרשת ראה פסקא צט) וז"ל "לא תאכל כל תועבה, רבי אליעזר אומר, מנין לצורם אוזן הבכור ואוכל ממנה שעובר בלא תעשה, תלמוד לומר לא תאכל כל תועבה". ע"כ. והנה בכור שיש בו מום מותר לאכילה, ואף על פי כן אם עבר והטיל בו מום לומד רבי אליעזר דמהתורה אסור באכילה, וכן ביארו התוס' (בכורות לד, א ד"ה ומי) [בלשון ראשון, דאינו אסמכתא, אלא אסור מהתורה] דסובר רבי אליעזר דמהתורה אסור באכילה, עד שילד לו מום אחר.

והנה מום שנופל בבכור או על ידי עובד גילולים שלא לדעת ישראל, מותר לאכילה, ורק אם נעשה המום על ידי ישראל אסור באכילה, וטעם האיסור הוא כעין קנס מהתורה, שכיון שעשה מום בהקדש קנסתו תורה שיהיה אסור באכילה, ובאמת לא שייך לקנוס אלא לאותו ישראל שעבר והטיל בו המום, אבל לישראל אחר היה ראוי להתיר, אבל הטעם שאסור לכל ישראל כיון שכל ישראל חשובים כאיש אחד, וכלליות האומה כחד חשיבא.

משך חכמה

פרשת ראה, פרשת מאכלות האסורות פסקאות לו - מה
מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק
בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם
עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל
תשפ"ב, גליון מס' תקא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

מה למדנו מריבוי הכתוב "וכל בהמה"

(יד, ו) בבהמה אותה תאכלו³. בספרי פיסקא קא, ועדיין לא ארבה
ולד טריפה שינקה מן הטהורה והטמאה, תלמוד לומר בבהמה.

באופן שינקה חלב כל ימיה חלב רותח, היינו שחרית שהוא עוד רותח,
ובהמה שיונקת חלב שחרית הוא מעמידה לכל היום, ויכולה להתקיים
בחלב זה לבד, לכן אסורה למזבח אפילו אם אוכלת עוד דברים, כיון
שאכלה דבר איוסר שמעמידה לכל הימים, דיש הבדל בין בהמה שהתפטמה
מדברים האסורים, שאז מותרת אלא אם כן היא מוקצה לעבודה זרה, וגם
אכלה עבודה זרה, שבזה נעשית מוקצה, לבין בהמה שכל עיקר גידולה רק
מדבר איסור. ומחדש רבי חנינא בן אנטיגנוס, שאפילו שאכלה עוד דברים,
מכל מקום, כיון שיכולה להתקיים מחלב שחרית כל היום אם כן כל גידולה
מדבר איסור ולכן אסורה למזבח.

ומכאן לכאורה קשה על הא דרבי חנינא בן אנטיגנוס דאוסר רק למזבח
כשרה שינקה מטריפה, והכא איירי באיסור אכילה ולא למזבח.
אבל באמת יש לחלק ולומר, דבספרי הא מפורש דאיירי בולד טרפה שינקה
מטהורה וטמאה, ובזה אמרינן שאם ינקה רק מטרפה אסורה אף להדיוט,
כיון שכל גידולה הוא בטומאה, שהרי נולדה מטרפה, ולאחר מכן ינקה
מטרפה, ורבי חנינא בן אנטיגנוס איירי בנולדה מכשרה, ובזה אמר, שאם
ינקה רק מטרפה אסורה רק למזבח ולא להדיוט, כיון שמכל מקום לא כל
גידולה ממש באיסור, שהרי נולדה לכשרה.

העולה מזה, דבהמה שנולדה מטרפה, ואחרי כן ינקה חלב רותח כל הימים
מטריפה, אסורה אף להדיוט, ובזה איירי הספרי, כיון שכל גידולה באיסור,
אבל אם נולדה מכשרה, ואחרי כן ינקה כל הימים חלב רותח, בזה אמרינן,
שכיון שלא כל גידולה באיסור, שהרי נולדה בכשרה, לכן אם אכלה חלב
רותח כל ימיה, שהפיטום היה רק באיסור בזה אסורה רק למזבח ולא
להדיוט, ובזה איירי רבי חנינא בן אנטיגנוס.

והתוס' (תמורה, שם ד"ה שינקה) כתבו, דנראה שלא דוקא אם ינקה חלב
טרפה אסורה, אלא הוא הדין אם אכלה כרשיני עבודה זרה כל ימיה, כיון
שעיקר גידולתה מדבר איסור, שכמו שאם ינקה חלב רותח ואכלה עוד דברים
אמרינן שאסורה, הוא הדין אכלה כרשיני עבודה זרה כל ימיה, ומה שאמרו
שרק מוקצה אסורה באכלה כרשיני עבודה זרה, היינו שלא אכלה מהם עיקר
מאכלה, לכן מטעם אכילה אינה נאסרת, אבל נאסרת מטעם מוקצה,
דאכילת הכרשינין נותנת לה שם מוקצה, דאין דרך הכמרים לתת כרשיני
עבודה זרה רק לבהמה שמוקצה לעבודה זרה, ולכן אסורה מטעם מוקצה.

(יד, ו) וְכָל בְּהֵמָה מִפְּרִסְתָּ פְּרִסָּה וְשִׁסְעַת שִׁסְעָה שְׁתֵּי פְּרִסוֹת מֵעֵלַת
גְּרָה בְּבֵהמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ:

³ (יד, ו) "וְכָל בְּהֵמָה מִפְּרִסְתָּ פְּרִסָּה וְשִׁסְעַת שִׁסְעָה שְׁתֵּי פְּרִסוֹת מֵעֵלַת גְּרָה
בְּבֵהמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ" ע"כ. יש לדקדק, כיון שכתוב שכל מפרסת פרסה
ושוסעת שסע מותרת, מדוע מונה הכתוב לפני כן הבהמות הטהורות, דכתיב
"(ד) זאת תִּהְיֶה אֲשֶׁר תֹאכְלוּ שׁוֹר שֶׁהַכְּשִׁים וְשֶׁהַזֵּימִים: (ה) אֵיל וְצָבִי
וְיִחְמוֹר וְאֶקוּ וְדִישָׁן וְתָאוּ וְזֶמֶר", ורבותינו בספרי מפרשים, דבא לרבות כל
מיני בהמות שהיה אמינא לפוסלן. ולאחר מכן תניא ספרי (שם) "מרבא אני
את אלו שגדלו בטרה, ועדין לא ארבה את ולד כשרה שינקה מן הטרפה,
תלמוד לומר בבהמה. מרבא אני את ולד כשרה שינקה מן הטרפה, ועדין לא
ארבה את ולד טרפה שינקה מבהמה טהורה עם הטמאה, תלמוד לומר
בבהמה כל הבהמה" ע"כ. הנה מבואר שמרבא להכשיר ולד טרפה שינקה
מבהמה טהורה וגם מבהמה טמאה, מוכח שאם ינקה רק מטרפה אסורה,
והיינו אף להדיוט, ולא רק לגבוה, דהכתוב איירי בדין הדיוט.

לפי זה יש לדקדק על דאיתא בתמורה (ל, ב) "רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר:
כשירה שינקה מן הטרפה - פסולה מעל גבי המזבח". ובגמ' גרסינן להלן
(לא, א) "רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר כשרה כו'. מ"ט, אילימא דמפטמא
מינה, אלא מעתה - האכילה כרשיני ע"ז ה"נ דאסירא, אלא תני ר' חנינא
טריטאה קמיה דרבי יוחנן: כגון שהניקה חלב רותח משחרית לשחרית,
הואיל ויכולה לעמוד עליה מעת לעת" ע"כ. ופירש רש"י בגמ' זו"ל "הכי
נמי דאסירא - והא אמר לעיל דמוקצה הוא ואסור באכילת כרשינין אבל
דלאו מוקצה לא: חלב רותח שחרית - כל ימיו: הואיל ויכולה לעמוד - על
אותו חלב של שחרית מעת לעת בלא שום אכילה אחרת וכשהגיע מעת לעת
חזרה וינקה הלכך כל גידולתה ממנה היא ואפילו אכלה דברים אחרים
בינתיים" עכ"ל רש"י.

פירוש, רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר שבהמה כשרה שינקה מן טרפה פסולה
על גבי המזבח, ומקשה הש"ס מה הטעם של רבי חנינא בן אנטיגנוס
שאסורה מעל המזבח, אם נאמר שהטעם הוא מפני שהחלב מפטמה, והרי
נעשה גידולה על ידי חלב של בהמה שאסורה למזבח דטרפה פסולה
למזבח, הא לעיל (כט, א) מבואר, דהא דאסרה תורה בהמה שמוקצה
לעבודה כוכבים שפסולה מעל המזבח, אינו אלא כאשר האכילוה גם כן
כרשיני עבודה זרה, מוכח, מזה שאם אינה מוקצה, אינה נאסרת מעל המזבח
באכילת כרשיני עבודה זרה. ומתוך הש"ס, דרבי חנינא בן אנטיגנוס איירי

משך חכמה

פרשת ראה, פרשת מאכלות האסורות פסקאות לו - מה

מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ב, גליון מס' תקא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

[לט]

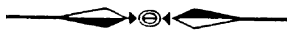
(יד, יא) כָּל צְפוּר טְהוּרָה תֹאכְלוּ:

מדוע כתוב "כל" צפור טהורה

(יד, יא) כל צפור טהרה תאכלו⁵. פירוש, שאם יש לו כל הד' סימנים של טהרה אז תאכל. האם אין לו כל הד' סימנים, איכא לספוקי דלמא הוה מינא דפרס ועזניה (תוס' נדה נ, ב ד"ה תרנגולתא), וזה כל, שיהא כולו טהור בכל הסימנים⁶.

דטריפה אינה אסורה בהנאה, אבל למזבח בלבד נאסרת, ומתורץ היטב מדוע רבי חנינא בן אנטיגנוס פסל רק למזבח, ולא קשה על התוס'. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁴ תמצית דבריו: מריבוי הכתוב "וכל בהמה", למדו בספרי לרבות נולדה מטרפה שינקה מטמאה ומטהורה, שהיא כשרה. ולפי זה מוכח, שאם ינקה רק מטמאה, שאסורה, והיינו אף להדיוט, דלא איירי בלגבוה. ובתמורה מבואר שאם ינקה רק מטמאה אסורה רק לגבוה, ויש לומר, דבספרי איירי בנולדה מטרפה, שכל גידולה באיסור, לכן, אם ינקה רק מטמא אסורה להדיוט, ובתמורה איירי בנולדה מכשרה, דלא כל גידולה באיסור, לכן מותרת להדיוט.

[לט]

⁵ [לט] (יד, יא) "כָּל צְפוּר טְהוּרָה תֹאכְלוּ" ע"כ, ויש לדקדק, מדוע כתוב "כל". ויש ליישב על פי המבואר בתוס' נדה (נ, ב ד"ה תרנגולתא) שביצה של עוף טהור שנולד ממנה עוף טמא אסור באכילה, ומבואר ענין זה להלן בפסקא הבאה]. לפיכך כתיב כל כו' טהורה, פירוש, עוף שכל סימני טהרה יש לו, רק אז תאכלו, אבל אם אין לו כל סימני טהרה, אפילו שיצא מביצה של כשרה, אסור באכילה, שיש לחשוש שאולי הוא מין פרס ואוזניה.

⁶ תמצית דבריו: הטעם שכתוב "כל" צפור טהורה ללמד שרק עוף ש"כל" סימני טהרה תאכלו, אבל אם אין לו כל סימני טהרה, אפילו שיצא מביצה של כשרה, אסור באכילה, שיש לחשוש שאולי הוא מין פרס ואוזניה.

אבל אם אינה יונקת אלא מן הטמאה, אסורה להדיוט. ועיין תמורה (כט) ל, ב רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר כשרה שינקה מן הטריפה פסולה לגבוה, התם משום שנולדה מן הכשרה, אבל ולד טרפה שינקה מן הטריפה, דכל גידולה באיסור, אסורה אף להדיוט. ועיין תוס' שם (לא, א ד"ה שינקה), והגר"א בביאורי ליורה דעה סימן סמך (ס"ק א) נתעורר מהספרי. עיין שם⁴.

אבל כאשר עיקר גידולה מכרשיני עבודה זרה נאסרת מטעם אחר, שעיקר גידולה נעשה באיסור.

ועל פי מחדשים התוס' דבאמת אסורה גם להדיוט. וז"ל התוס' "שינקה חלב רותח - וה"ה בכרשיני עבודה כוכבים אם אכלה כל ימיה שעיקר גדילתה מהן שהוא אסור ולפום ריהטא אפילו להדיוט" עכ"ל. והרמ"א ביוורה דעה (ס, א) הביא להלכה את דברי התוס' וז"ל "הגה: בהמה שנחפטה בדברים אסורים, מותרת (מרדכי דיבמות פ' אלמנה לכ"ג) אבל אם לא נתפטה כל ימיה רק בדברים אסורים, אסורה (תוספות דתמורה פ' כל האסורים) עכ"ל, וכתב בביאור הגר"א (שם, ס"ק א) וז"ל "בהמה כו' אבל כו'. עתוס' שם שנסתפקו בזה (עש"ך) אבל בספרי פ' ראה על פ' שור שה כשבים כו' ועדיין לא ארבה ולד טרפה כו' ועדיין לא ארבה ולד טרפה שינקה מבהמה טמאה עם הטהורה משמע דוקא עם הטהורה" עכ"ל. הנה מדקדק הגר"א מהספרי, דאם ינקה רק מהטמאה אסורה להדיוט, וכדברי התוס'. אבל לא מיישב הגר"א מדוע רבי חנינא בן אנטיגנוס אוסר רק לגבי מזבח, ועל כרחק דברי הספרי איירי דוקא בנולדה מטרפה ולא בנולה מכשרה, וכל זה דלא כדברי התוס' שסתמו בזה, ומשמע שאף נולדה מכשרה, אם נטפטה כל ימי באיסור אסורה להדיוט. אלא דקשה מדוע רבי חנינא בן אנטיגנוס אוסר רק למזבח.

[א. ה. העולה מזה, דלפי דברי רבינו, מי שנפטה כל ימיה מדברים אסורים, אם נולדה מטרפה אסורה גם להדיוט, ואם נולדה מכשרה מותרת להדיוט, ודלא כפסק הרמ"א. ולכאורה דלא כהתוס'. והחיד"א בספר פתח עינים על תמורה שם, כתב דכונת התוס' לאסור להדיוט רק כאשר נתפטה מעבודה זרה, דעבודה זרה אסורה בהנאה, ומה שאסר רבי חנינא בן אנטיגנוס רק לגבוה איירי בינקה מחלב טריפה, והטעם בזה, דמבואר בחולין (קטז, ב) שכשרה שינקה מטרפה אפילו חלבה מותר, וכל שכן אם נתפטה מטרפה,

משך חכמה

פרשת ראה, פרשת מאכלות האסורות פסקאות לז - מה
מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ב, גליון מס' תקא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

עוף טהור שיצא ממנה עוף טמא, היינו בדמות נשר או פרס,
אסור, ולא דמי לקלוט בן פרה דשרי (חולין עה, ב), דהא לא נברא
מן העוף רק מן הביצה, אתי שפיר כפשוטו, וזה אשר לא תאכלו
מהם, היינו מן הצפרים הטהורות הנשר כו'. וזה רמז נכון.⁸

[מא]

(יד, כ) פל עוף טהור תאכלו:

מדוע כתוב "כל"

(יד, כ) כל עוף טהור תאכלו. בילקוט (ראה, רמז תצא) בשם
ספרי (קג, כ), הביאו רמב"ן (פסוק ג' ד"ה לא) אלו החגבים

עוד יש ליישב בדרך אחרת, דהנה פרה שילדה ולד שפרסותיו מחוברות,
והוא סימן טומאה, והיינו קלוט בן פרה, מבואר בחולין (עה, ב) דכשרה.
והנה התוס' בנדה נ, ב ד"ה תרנגולתא כתבו בביאור הסוגיא, דביצת עוף
טהור שיצא ממנה עוף טמא בדמות נשר או פרס אסורה באכילה, ואינו
דומה לקלוט בן פרה דכשר, כיון דקלוט נברא מאמו, אבל הנולד מביצה לא
נברא מן העוף אלא מן הביצה, ולפי זה יש לומר שחידוש זה של בעלי
התוס' מרומז בכתוב, דכתיב כל צפור טהורה תאכלו, וזה אשר לא תאכלו
מהם, היינו מביצה של צפור טהורה, אם יצא ממנה נשר והפרס כו', וזה רמז
נכון. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

⁸ תמצית דבריו: הלשון קשה, דלעיל כתיב כל צפור טהורה
תאכלו, ואיך כתוב שלא תאכלו מהם. וכאן יש רמז למה שחידשו
התוס', שאע"פ שולד פרה שפרסותיו קלוטות כשר, מכל מקום
ביצת כשר שיצא ממנה דמות עוף טמא אסורה באכילה, דאינו
דומה לולד שנולד במעי טהורה, אבל ביצה אינה ממעי העוף. וזה
הפירוש, וזה אשר לא תאכלו מהצפור הטהורה, אם יצא מהביצה
דמות נשר והפרס כו'.

[מא]

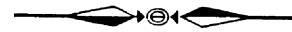
⁹ [מא] (יד, כ) "פל עוף טהור תאכלו" ע"כ. יש לדקדק, מדוע כתוב "כל",
וחז"ל בספרי (קג, כ) דרשו, וז"ל "רבי שמעון אומר כל עוף טהור תאכלו,
אלו חגבים טהורים" עכ"ל, ומובא הספרי בילקוט (ראה רמז תצא),

[מ]

(יד, יב) וזה אשר לא תאכלו מהם הנשר והפרס והעזניה:

הלשון קשה, דלעיל כתיב כל צפור טהורה תאכלו. ואיך כתוב שלא תאכלו מהם
(יד, יב) וזה אשר לא תאכלו מהם הנשר כו', הלשון קשה מאוד,
שמהם, משמע מן הצפרים הטהורות (פסוק יא) לא תאכלו,
ובפרט למה דמסיק רבי יצחק בפרק שילוח הקן (חולין קלט, ב)
דצפור, עוף טהור מקריא, עוף טמא לא מקריא. ואולי מזה דריש
בספרי (ראה, פסקא קג) לאסור שחוטה של מצורע. ויתכן, לפי
מה שפירשו רבוותא בתוספות נדה נ, ב (ד"ה תרנגולתא) דביצת

[מ]

⁷ [מ] (יד, יא-יב) – "יא) פל צפור טהורה תאכלו: (יב) וזה אשר לא תאכלו
מהם הנשר והפרס והעזניה" ע"כ הלשון קשה מאוד, ש"מהם" משמע
מהצפורים הטהורות שכתוב בפסוק הקודם, ועל כתיב וזה אשר לא תאכלו
מהם. וגם אם נדחוק דמהם עולה על צפור, כלומר צפור טהורה תאכלו, וזה
אשר לא תאכלו מהצפורים, הנשר כו' דבחולין (קלט, ב) מסיק רבי יצחק,
דבכל התורה לשון צפור הוא על עוף טהור ולא על עוף טמא, אם כן אין
לפרש דמהם עולה על מין צפור, דמהם לא תאכלו, שהרי הוא רק מין טהור.
והנה בספרי (דברים פרשת ראה, פסקא קג, יא) דרשו חז"ל וז"ל "כל צפור
טהורה תאכלו, מכלל שנאמר (ויקרא יד, ד) וצוה הכהן ולקח למטה שתי
צפרים חיות טהורות, יכול כשם ששחוטה אסורה כך משולחת אסורה,
תלמוד לומר כל צפור טהורה תאכלו, או כשם שמשולחת מותרת כך
שחוטה תהא מותרת, תלמוד לומר וזה אשר לא תאכלו מהם". ע"כ. הנה
דרשו לאסור שחוטה של מצורע, מדכתיב וזה אשר לא תאכלו מהם, ולא
מובן היכן יש רמז כאן לצפור של מצורע השחוטה, אבל לאור המבואר אתי
שפיר, דכיון דכתיב כל צפור טהורה תאכלו, והיינו טהורה, ועל זה כתיב
וזה אשר לא תאכלו מהם, ועל כורחך הכונה שיש צפור טהורה שאסורה
באכילה, ולא מפורש איזו היא, ומסתברא שהיא שחוטה של מצורע, וכיון
שבא הכתוב לאסור שחוטה של מצורע, לא קשיא מידי.

משך חכמה

פרשת ראה, פרשת מאכלות האסורות פסקאות לו - מה
מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ב, גליון מס' תקא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

(יד, כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או
מכר לנכרי כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב
אמו:

מדוע כתוב "ואכלה"

(כא) לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה¹⁰. פירוש, דמצוה להחיותו
(פסחים כא, ב). ויתכן, דסחורה אסור בנבילות (שביעית ז, ג,
יורה דעה סימן קיז), רק בנזדמנו מתיר רחמנא (שביעית ז, ד.

הקדימה תורה נתינה לגר ממכירה לגוי, כיון שגר תושב אתה מצווה
להחיותו, וזה נרמז כאן בתורה "ואכלה", כלומר, דהטעם שיש להקדים
נתינה לגר ממכירה לגוי, כיון שהגר תושב צריך להחיותו שיאכל.
עוד יש לפרש בדרך אחרת, דהנה במסכת שביעית (ז, ג-ד) תנן "אין עושים
סחורה בפירות שביעית ולא בכורות ולא בתרומות ולא בנבלות ולא
בטרפות ולא בשקצים ולא ברמשים כו' צדי חיה עופות ודגים שנזדמנו להם
מיני טמאין מותרים למכור" ע"כ, מבואר דאסור לעשות סחורה בנבלות,
אבל אם נזדמנו לו מותר לו למכור. והנה יש לחקור, האם מותר לישראל
לקנות מישראל שנזדמנו לו ולמכור יותר ביוקר, דיש לומר, דכיון
שהישראל שנזדמנו לו מותר למכור, מותר לו למכור לישראל אחר
שימכור, דאותו היתר שיש לו למכור, יש לישראל האחר שקנה ממנו, ומה
שאסרה תורה סחורה הוא לקנות מגוי נבלות למסחר, או לקנות מישראל
שלא נזדמנו לו אלא שקנה נבלות וכדו', או דלמא גם זה בכלל סחורה. והנה
הב"ח (יורה דעה, קיז) אוסר בזה, אבל חתנו הטורי זהב (שם, ס"ק ב) חולק
על הב"ח ומתיר.

ועל פי זה יש לומר, דיש רמז כאן בפסוק לשיטת הטורי זהב וסיעתו. דהנה
על כורחך הא דכתיב "מכור לנכרי" היינו באופן שנזדמנו לו דהא אסור
לעשות סחורה בנבלה, ומרמז הכתוב, דגם אם לא נזדמן לו, אלא נזדמן
לישראל חבירו, גם מותר למכור לנכרי, אבל אם כבר הגיע לגר שמותר
לאוכלה, אסור לישראל לקנות ממנו לעשות סחורה למכרה לעובד גילולים,
דמצוה להחיותו, וזה נרמז בכתוב, דלאחר דכתוב "ואכלה" כתוב "או"
מכור לנכרי, כלומר, אם לא בא ליד גר תושב לאכלה, אז יכול אתה למכרה
לנכרי אפילו לא נזדמן לך ממש אלא לחברך ישראל שאסור לאכלה, דדוקא
אם הגיע ליד גר תושב שמותר לאכלה, אז אסור לך לעשות סחורה בזה, לכן
הוצרך הכתוב לכתוב ואכלה, ללמד, שבאופן זה אסור למכור לגוי, ומבואר
הכל בסייעתא דשמיא.

טהורים. נראה דבא לחלוק על רבי יוסי במשנה דחולין (נט, א)
דסבר דבעי שיהא שמו חגב, ולרבי שמעון, כל עוף, אפילו שאין
שמו חגב, גם כן יאכל, ופשוט. ועיין רמב"ן בחידושי חולין (סה,
ב)¹⁰.

[מב]

והרמב"ן (פסוק ג' ד"ה לא) הביא את הילקוט בשם הספרי. [א. ה. לא ידעתי
מדוע צריך להביא ממרחק לחמה, והוא מפורש בספרי]. ויש לעיין מדוע
צריך ריבוי להתיר חגבים טהורים, והרי הוא מפורש בקרא (ויקרא יא, כב)
"את אלה מהם תאכלו את הארבה למינו ואת הסלעס למינהו ואת החרגל
למינהו ואת החגב למינהו".

ונראה בזה, דהנה רבי יוסי סובר בחולין (נט, א), דחגבים טהורים אינם
כשרים אלא אם שמם חגב, ועל פי זה יש לומר, דרבי שמעון לומד מריבוי
דכל עוף טהור, דחגב שיש בו סימני טהרה כשר אפילו אין שמו חגב, דהא
נלמד מתיבת כל עוף דאין שמו חגב, וברמב"ן בחידושי חולין (סה, ב)
מאריך מאוד בדין זה, ומסיק שם, דיש חולקים על רבי יוסי שאין צריך
שיהיה שמו חגב, וכן מחלק בין סוגי החגבים שיש שצריך להיות להם שם
חגב, ויש שאין צריך להיות שם חגב. ואולי לפי זה יש לומר דרבי יוסי
יפרש, שבא ללמד על סוג חגבים שטהור בלא שם חגב. ומבואר הכל
בסייעתא דשמיא.

¹⁰ תמצית דבריו: הטעם שכתוב "כל" עוף טהור, דרש ר"ש
בספרי, ללמד שחגב טהור מותר באכילה. ואע"פ שחגב טהור
כשר לאכילה, מפורש בפרשת שמיני, בא ללמד, שאין צריך
שיהיה שמו חגב, ודלא כרבי יוסי.

[מב]

¹¹ [מב] (יד, כא) "לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או
מכר לנכרי כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו" ע"כ.
ויש לדקדק, מדוע כתוב "ואכלה", מאי נפקא מינא מה עושה הגר תושב
בנבילה שקיבל מישראל במתנה. אבל הביאור בזה הוא על פי המבואר
בפסחים (כא, ב), דלכתחלה מצוה לתת לגר תושב לפני מכירה לגוי, ולכן

משך חכמה

פרשת ראה, פרשת מאכלות האסורות פסקאות לז - מה
מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ב, גליון מס' תקא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

הפועל (עבודה זרה) דף סה, ב, רק נבילה מותר, דלא אתי למיזבן
מן גוי בשר, כי עם קדוש אתה, ובמקום שאין מכריזין גם כן
חיישי דלמא נטרף או נתנבלה אף במקום דטבחים ישראל. ועיין
פרק גיד הנשה (חולין) דף צה, א בתוס' ד"ה ובנמצא¹⁴.

[מד]

יז, כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או
מכר לנכרי פי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב
אמו:

הטעם שכתוב כי עם כו' לאחר מכירה לגוי

אתה לא בא לתת טעם על לאו דלא תאכל נבלה, אלא על היתר למכור לגוי.
ואם תאמר הא מבואר בחולין (צה, א) שבשר הנמצא במקום שרוב חנויות
של ישראל, מותר לאכול את הבשר, אם כן יש לחשוש שאם ימכור לגוי
נבלה במקום שיש רוב ישראל, ימכרו לישראל. הא לא קשיא, דמבואר
בתוס' (שם, ד"ה ובנמצא) דדוקא בנמצא בשוק כשר, דאזלינן בתר רוב,
אבל ביד גוי אסור לעולם לקנות ממנו בשר אפילו שרוב ישראל, דחיישינן
שנבלה היא, ואפילו במקום שהטבחים ישראל הן חוששין שנטרף או
נתנבלה, אפילו במקום שאין מכריזין שיש טרפה או נבלה בעיר. אבל
במקום שמכריזין והכריזו שיש טרפה או נבלה כמו שבאמת קרה כאן,
פשיטא שאסור לקנות מגוי. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

¹⁴ תמצית דבריו: הטעם שכתוב כי עם כו' לאחר מכירה לגוי, דלא
בא לתת טעם ללאו דלא תאכלו נבלה, אלא לתת טעם, מדוע מותר
למכור לגוי, ולא חיישינן שימכור לישראל, כמו שחיישינן בשאר
דברים שאסור למכור לגוי שמא ימכור לישראל, על זה כתוב כי
עם קדוש אתה כו', וישראל אין קונה בשר מגוי.

[מד]

ושם), או מכור לנכרי. וכי נזדמנו לחד ישראל, מותר לישראל אחר
לקנות ממנו ולמוכרו לעובד גילולים, כדברי קצת פוסקים (טורי
זהב יורה דעה, שם ס"ק ב). לזה אמר, שכל זה בלא הגיע לגר
שיכול לאוכלה, אבל כיון שבאה לרשות גר תושב שמותר לאוכלה,
אסור לישראל לקנות ממנו לעשות סחורה למכרה לעובד גילולים,
וזה שהוצרך הכתוב לכתוב ואכלה. ודו"ק¹².

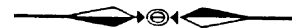
[מג]

יז, כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או
מכר לנכרי פי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב
אמו:

הטעם שכתוב כי עם כו' לאחר מכירה לגוי

יז, כא) או מכור לנכרי פי עם קדוש אתה כו'¹³. פירוש, שאסור
למכור לנכרי דבר שיכול למכור לישראל, עיין פרק השוכר את

¹² תמצית דבריו: הטעם שכתוב "ואכלה", א. לרמז שמצוה
להקדים נתניה לגר תושב ממכירה לגוי, כיון שמצוה להחיותו
"שיאכל". ב. לרמז, שאם בא ליד גר תושב שמותר "לאוכלה",
אסור למכור לגוי לסחורה, אבל נזדמן ליד ישראל, מותר לקנות
ממנו ולמוכרה, דאין זה סחורה.

[מג]

¹³ [מג] יז, כא) "לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או
מכר לנכרי פי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו" ע"כ.
ויש לדקדק, מדוע כתוב כי עם קדוש אתה, לאחר שכתוב דין נתניה לגר
ומכירה לגוי, היה לכתוב לא תאכלו כל נבלה כי עם קדוש אתה כו' לגר כו'
או מכור לנכרי, דהרי זה שייך לאיסור אכילת נבלה ולא למכירה לגוי.

והנה מבואר בעבודה זרה (סה, ב) שאסור למכור לגוי דבר שיכול למכור
לישראל, ואף על פי כן נבלה מותר למכור לגוי כיון שישראל לא יקנה מגוי
בשר, לפיכך כתבה תורה כי קדוש אתה לאחר מכירה לגוי, לומר, דהטעם
שמותר למכור לגוי ולא חיישינן שישראל יקנה ממנו, כי עם קדוש אתה וכל
ישראל לא קונים מגוי בשר מחשש נבלה, ולא קשה מידי, דבאמת כי קדוש

משך חכמה

פרשת ראה, פרשת מאכלות האסורות פסקאות לו - מה
מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם

עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל

תשפ"ב, גליון מס' תקא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

[מה]

(יד, כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך ותתננה ואכלה או
מכר לנכרי כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב
אמו:

הטעם שכאן כתוב "עם קדוש", ובמשפטים כתוב "אנשי קודש תהיון לי"

(יד, כא) והנה¹⁵ בפרשת משפטים (שמות כב, ל), ואנשי קודש
תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו כו'. והענין, דבקידושין

מכר לנכרי כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו" ע"כ.
ויש לדקדק, מדוע כאן כתוב "עם קדוש", באיסור נבלה, ובפרשת משפטים
באיסור אכילת טרפה כתוב "קודש", דכתיב (שמות כב, ל) "ואנשי קדש
תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשלכון אתו".

וכדי לתת טעם בזה, יש להקדים דאיתא בקידושין (גז, ב) "בשער נזיר. מנלן,
דאמר קרא (במדבר ו, ה): קדש יהיה גדל פרע שער ראשו, גידולו יהיה
קדוש. אי מה קדש תופס את דמיו ויוצא לחולין, אף שער נזיר תופס את
דמיו ויוצא לחולין, מי קרינן קודש, קדוש קרינן" ע"כ. פירוש דהמקדש
אשה בשער נזיר אינה מקודשת דאסור בהנאה, דכתיב (במדבר ו, ה) "כל
ימי נזר נזרו תער לא יעבר על ראשו עד מלאת הימים אשר יזיר לה' קדש
יהיה גדל פרע שער ראשו", ומקשה הש"ס הא קודש תופס דמיו ויוצא
לחולין, אם כן גם שער נזיר יהיה מותר לחלל קדושתו ויצא לחולין, ומדוע
אינה מקודשת, ומתוך הש"ס, דכיון דלא כתיב "קודש" אלא "קדוש",
משמע שאינו תופס את דמיו, והטעם לחלק בזה מבואר ברש"י שם, וז"ל
"קדוש קרינן - להכי קרינן קדוש, למעוטי דמיו שאין דין קדושה עליו.
קודש, משמע שם קדושה, קדוש משמע הוא קדוש" עכ"ל. וביאור דברי
רש"י, דלשון "קודש" משמע שמדבר על הקדושה בעצמה באופן נפרד, ולא
באופן שהיא מורכבת על דבר מסויים, כמו צדק, אבל "קדוש" משמע
שהדבר בעצמותו מורכב מקדושה, והגוף בהרכת הקדושה נקרא קדוש, לכן
לשון קודש יתכן שהקדושה תפרד מהדבר, אבל קדוש משמע שהדבר
מורכב עם הקדושה ואינו נפרד ממנו, לכן בניזיר שכתוב קדוש, משמע
שמהות שערו קדוש ואינו מתחלל על דמיו, מה שאין כן קודש בשאר
דברים.

והנה גרסינן בברכות (ז, א) "אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי: שלשה דברים
בקש משה מלפני הקדוש ברוך הוא ונתן לו; בקש שתשרה שכינה על
ישראל ונתן לו, שנאמר (שמות לג, טז): הלא בלכתך עמנו, בקש שלא

(יד, כא) כי עם קדוש אתה כו'¹⁵. דברים שנהגו איסור אי אתה
רשאי להתיר בפניהם, ספרי (פסקא קד, כא). זה קאי על איסורי
אכילה, דהוי דבר האסור, כמו חלב דאייתרא דפרק מקום שנהגו
(פסחים נא א), ועל דבר הנדור יליף קרא אחרינא בנדורים פא, ב
יעויין שם¹⁶.

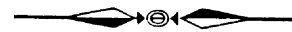

¹⁵ [מד] (יד, כא) "לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך ותתננה ואכלה או
מכר לנכרי כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו" ע"כ.
יש לדקדק, מדוע כתוב כי עם קדוש אתה, לאחר שכתוב דין נתינה לגר
ומכירה לגוי, היה לכתוב לא תאכלו כל נבלה כי עם קדוש אתה כו' לגר כו'
או מכור לנכרי, דהרי זה שייך לאיסור אכילת נבלה ולא למכירה לגוי. [עייין
פסקא מג מתורץ בדרך אחרת].

ומכאן דרשו רבותינו בספרי (פיסקא קד, כא) וז"ל "כי עם קדוש אתה לה'
אלהיך, קדש את עצמך. דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור אי אתה
רשאי לנהוג היתר בפניהם" ע"כ. הנה מבואר דהא דכתיב כי קדוש כו' לא
בא לתת טעם לאיסור נבלה, אלא בא ללמד שדברים המותרים ואחרים נהגו
בהם איסור אי אתה רשאי להתיר בפניהם, כי עם קדוש אתה.

אבל יש לדקדק, הא דרשו חז"ל בנדורים ממקום אחר דין זה, דאיתא בנדורים
(פא, ב) "תניא: דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור - אי אתה רשאי
לנהוג בהם היתר כדי לבטלן, משום שנאמר (במדבר ל, ג): לא יחל דברו"
ע"כ. יש לומר, דכאן בא ללמד על איסורי אכילה שהוא דבר האסור כהא
דאיתא בפסחים (נא א) דחלב דאייתרא [הוא חלב המותר, והם נהגו בו
איסור], אסור להתיר בפניהם, ובנדורים איירי בדבר האסור מחמת נדר.
ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

¹⁶ תמצית דבריו: הטעם שכתוב כי עם כו' לאחר מכירה לגוי, לפי
הספרי, בא ללמד על דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור,
שאסור להתיר בפניהם, וזה על איסורי אכילה, אבל על איסורי
נדר למדו בנדורים ממקום אחר.

[מה]

¹⁷ [מה] (יד, כא) "לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך ותתננה ואכלה או

משך חכמה

פרשת ראה, פרשת מאכלות האסורות פסקאות לו - מה
מאת הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק
בעל מחבר ספר "אור שמח" על הרמב"ם
עם ביאור בינת החכמה - מאת יצחק בירך דסקל
תשפ"ב, גליון מס' תקא טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

יחטאו ישראל יסתלק שכינה מישראל ותשרה על האומות, אם יהיו מוכשרים לזה, כתיב ואנשי קודש תהיון לי כו' מה קודש תופס דמיו ויוצא לחולין, אבל כאן שכבר הבטיח, אם כן הקדושה לא תהיה נפרדת מישראל לעולם, כתיב כי עם קדוש אתה, שהקדושה לא תהא סרה מאתך ותהא חלה על אחר, ולכן כתיב בשבת (שמות לא, יד) קודש היא לכם, ודרשו (יומא פה, ב) שתהא מסורה לכם לפיקוח נפש, שאז יוצא קדושה ממנה על קדושת נפש ישראלי ודו"ק. ולכן אמרו חלק (סנהדרין) דף צב, א קדוש יאמר לו, מה קדוש לעולם קיים אף צדיקים. יעויין שם¹⁸.

סוף פרק ב (נז, ב) אמר, דשער נזיר אסור בהנאה, דכתיב (במדבר ו, ה) קדוש יהיה גדל פרע כו' אי מה קודש תופס את דמיו ויוצא לחולין כו' מי קרינין קודש קרינין. עיין שם ברש"י דקודש הוא שם דבר, על הקדושה הנפרדת, וכמו צדק, אבל קדוש, הוא בהרכבת הגוף הנושא את הקדושה, דמשמע שהוא קדוש, ואינו יוצא ממנו הקדושה ולא נפרד ממנו. ולכן שינה הלשון, דאמרו בפרק קמא דברכות דף ז, א ביקש משה שתשרה שכינה על ישראל ונתן לו, ביקש שלא תשרה שכינה על אומות העולם רק על ישראל ונתנו לו, שנאמר (שמות לג, טז) ונפלינו אני ועמך כו' ונתנו לו, שנאמר (שם פסוק יז) גם את הדבר הזה כו' אעשה כו', ולכן במשפטים שהיה קודם ההבטחה, והיה באפשרי, שאם

הנפש הישראלי, לכן כתוב לשון "קודש", ולא "קדוש" היא לכם. ובזה יתבאר היטב גם מה שאמרו חז"ל בסנהדרין (צב, א) "תנא דבי אליהו: צדיקים שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיותן אינן חוזרין לעפרן, שנאמר (ישעיהו ד, ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים, מה קדוש לעולם קיים - אף הם לעולם קיימין" ע"כ, והיינו דלשון "קדוש" משמעו קיים לעולם, ולא תסור ממנו הקדושה לעולם. ומבואר הכל בסייעתא דשמיא.

¹⁸ **תמצית דבריו: הטעם שכאן כתוב "עם קדוש", ובמשפטים כתוב "אנשי קודש תהיון לי", כיון דבמשפטים עוד לא הבטיח ה' למשה שלא תסתלק השכינה מישראל, לכן כתוב אנשי קודש, דלשון קודש מתייחס לקדושה בעצמה, ויכולה להסתלק. ובפ' ראה, שכבר הבטיח ה' למשה שלא תסלק השכינה מישראל, כתוב עם קדוש, שמשמעו מהות קדוש שמורכב בגוף ולא יפרד.**

תשרה שכינה על אומות העולם ונתן לו, שנאמר (שם): ונפלינו אני ועמך כו' ע"כ.

לפי זה יתיישב היטב שינוי הלשון, דבפרשת משפטים שהיה קודם ההבטחה שתשרה שכינה על ישראל ולא על אומות העולם, היה אפשרי שהקדושה תסתלק מישראל חלילה אם יחטאו, ותשרה על אומות העולם אם יהיו מוכשרים, לכך כתיב אנשי קודש תהיון לי כו', דלשון קודש תופס את דמיו ויוצא לחולין, כך ישראל אם חלילה לא יהיו ראויים, השכינה תסתלק מהם ותנתן לאומה אחרת, אבל כאן בפרשת ראה, לאחר שכבר הבטיח ה' למשה שלא תסתלק השכינה מישראל ולא תנתן לאומה אחרת, לא תתפוס דמיה, אז נעשתה הקדושה מהות בלתי נפרדת מישראל, לכן כתוב "עם קדוש", במהותו ממש, שהקדושה לא תהיה נפרדת מישראל לעולם, ולא תהא סרה מישראל, ולא תהא חלה על אחר אפילו אם יחטאו. ועל פי זה יתיישב מדוע בשבת כתוב (שמות לא, יד) "וְשִׁמְרֶתֶם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לַכֶּסֶם", ולא כתוב "קדוש" היא לכם, כיון שדרשו חז"ל ביומא (פה, ב) על הפסוק (שמות לא, יד) "וְשִׁמְרֶתֶם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לַכֶּסֶם", שהשבת תהא מסורה לכם לפיקוח נפש, ואז יוצא הקדושה ממנה על קדושת